Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2015-04-22

LS 2015-0341

Landstingsstyrelsen

Yttrande över departementspromemorian Res lätt med biljett, Ds 2015:11

Föredragande landstingsråd: Kristoffer Tamsons

Ärendebeskrivning

Näringsdepartementet har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att lämna yttrande på departementspromemorian Res lätt med biljett, Ds 2015:11.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att till Näringsdepartementet överlämna yttrande över departementspromemorian Res lätt med Biljett, Ds 2015:11, enligt landstingsdirektörens förslag till yttrande.

Landstingsrådsberedningens motivering

Näringsdepartementet har utrett huruvida det ska bli obligatoriskt för kollektivtrafikföretag att tillhandahålla data som gör det möjligt att bygga system för information, bokning och försäljning av biljetter för kollektivt resande. I uppdraget ingick även att se över rätten för återförsäljare att sälja operatörens utbud i biljettsamverkan. Det fanns ambitioner att säkerställa att resenärer i kollektivtrafiken ska få en överskådlig bild av aktuella resealternativ och kunna jämföra tider och priser samt boka och köpa biljetter för hela resan oaktat antal delresor och aktörer. För att kunna nå dessa ambitioner är det som yttrandet från landstingsstyrelsens förvaltning avgörande med en fortsatt aktiv samverkan i branschen.

Slutligen kan konstateras att det är viktigt att staten i den fortsatta beredningen och arbetet med departementspromemorian Res lätt med biljett säkerställer dialog och samråd med landets kollektivtrafikmyndigheter.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 15 april 2015
Förslag på yttrande
Sammanfattning av departementspromemorian Res lätt med biljett, Ds 2015:11
Trafiknämndens protokollsutdrag den 14 april 2015
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 30 mars 2015

Torbjörn Rosdahl

Kristoffer Tamsons

Carl Rydingstam

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-04-15

LS 2015-0341

Landstingsstyrelsen

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -04- 15
Dnr. LS 2015-0341
Rotel III

Yttrande över departementspromemorian Res lätt med biljett, Ds 2015:11

Ärendebeskrivning

Näringsdepartementet har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att lämna yttrande på departementspromemorian Res lätt med biljett, Ds 2015:11.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 15 april 2015
Förslag på yttrande
Sammanfattning av departementspromemorian Res lätt med biljett, Ds 2015:11
Trafiknämndens protokollsutdrag den 14 april 2015
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 30 mars 2015

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att till Näringsdepartementet överlämna yttrande över departementspromemorian Res lätt med Biljett, Ds 2015:11, enligt landstingsdirektrörens förslag till yttrande.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Landstingsstyrelsens förvaltning föreslår att till Näringsdepartementet överlämnar landstingsdirektörens förslag på yttrande över departementspromemorian, Res lätt med biljett, Ds 2015:11.

Bakgrund
Näringsdepartementet har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att lämna yttrande på departementspromemorian Res lätt med biljett, Ds 2015:11.

Under våren 2014, med slutförande under hösten genomfördes en utredning av Näringsdepartementet med syfte att bland annat utreda om det ska bli obligatoriskt för kollektivtrafikföretag att tillhandahålla data som gör det möjligt att bygga system för information, bokning och försäljning av biljetter för kollektivt resande. I uppdraget ingick även att se över rätten för återförsäljare att sälja operatörens utbud i biljettsamverkan.

Bakgrunden till uppdraget var att det ur resenärssynpunkt är viktigt att kunna jämföra tider och priser samt kunna boka och köpa biljetter för hela resan.

Trafiknämnden fattade den 14 april 2015, TN 2015-0504, beslut om att översända förslag på yttrande till landstingsstyrelsen.

Överväganden
Trafikförvaltningen, tillsammans med stora delar avkollektivtrafikbranschen, samverkar på nationell nivå för att kunna möta resenärernas förväntningar och skapa bra, enkla och smidiga framtida lösningar. Detta för att resenärerna ska kunna få information, köpa biljett och resa mer med kollektivtrafiken. Denna samverkan sker tillsammans med andra stora beställare, bland andra Västtrafik och Skånetrafiken, samt kommersiella aktörer i företaget X2AB där ett specifikt gemensamt projekt handlar som framtida biljett- och betallösningar. Vidare sker samverkan inom det samägda branschbolaget Samtrafiken AB.

Landstingsstyrelsens förvaltning föreslår att Stockholms läns landsting överlämnar bifogat förslag på yttrande till Näringsdepartementet. Yttrandet överensstämmer i allt väsentligt med trafiknämndens förslag till yttrande.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet att avge yttrandet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012 – 2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

Landstingsstyrelsen | YTTRANDE | Diarienummer LS 2015-0341

Näringsdepartementet

Yttrande över departementspromemorian Res lätt med biljett, Ds 2015:11

Stockholms läns landsting har vissa synpunkter på departementspromemorian Res lätt med biljett.

Departementets skrivelse och lämnade förslag omfattar all typ av kollektivtrafik, kommersiell som subventionerad som från den operatör som har en enstaka buss/linje till de stora aktörerna exempelvis SL, Västtrafik, Skånetrafiken, Flygbussarna. Differentieringen mellan de olika aktörerna samt dess uppdrag är utmanande när det grundläggande syftet är att resenären på ett enkelt sätt ska kunna få en överskådlig bild av resealternativ, kunna jämföra tider och priser samt kunna boka och köpa biljetter för hela resan, även när den omfattar flera sträckor och/eller flera aktörers trafik. Utmaningen ligger främst i de olika förutsättningar som respektive aktör har samt de olika förväntningar som resenären har för resa med en aktör eller sträcka.

Utredningen tar ingen eller alltför liten hänsyn till de variationer av behov och förutsättningar som uppstår beroende på om en resenär ska göra en bokad eller obokad kollektivtrafikresa.

För att få effekt av föreslagen lagförändring är det Stockholms läns landstings uppfattning att alla aktörer, utifrån aktuella förutsättningar, ges möjlighet att leva upp till skyldigheten att exempelvis leverera data. När det inte är lämpligt att fastställa tydliga kriterier utifrån olika aktörers förutsättningar bör kriterier fastställas om och när en aktör ska undantas förväntan att leverera data. I skrivelsen föreslås att data ska levereras om det är möjligt. En sådan lydelse kan antas medföra att lagtexten inte ges den förväntade effekten.

Utredningen och förslag till ny lag menar att det är rimligt att en liten omfattning av kollektivtrafik ska innebära mindre krav. En sådan skrivning gör det svårt att avgöra om det är kollektivtrafikföretaget, totalt sett, som

ska ha en liten omfattning av kollektivtrafik eller om det som avses är att exempelvis en linje har lite trafik och eller antal resande.

För att nå skrivelsens ambitioner med att ge resenären en överskådlig bild av aktuella resealternativ och kunna jämföra tider och priser samt boka och köpa biljetter för hela resan oaktat antal delresor och aktörer, är det avgörande med en fortsatt aktiv samverkan i branschen.

Idag skiljer sig till exempel affärsregler och resevillkor kraftigt åt. I många fall, som utredningen nämner, fastställs dessa av politiska organ eller i det fall det är kommersiella bolag, av dess styrelser. Vidare är det snarare regional än nationell samverkan som många gånger är mer aktuell och uppskattad av resenären med hänsyn till resandeströmmar och resenärernas behov av att kunna köpa en sömlös resa. Vid en nationell resa kan det antas att det är förväntat och mer acceptabelt att biljettutformningar som reseregler varierar mellan trafikslag och regioner.

I skrivelsens delar är det oklart i vilken omfattning som förändringarna avser, ska till exempel regionala kollektivtrafikmyndigheter ha en gemensam standard av bland annat resevillkor, varudeklaration, nivå av trafikinformation samt omfattningen av kommersiella aktörer? Vidare konstateras att det i skrivelsen finns belysta frågor där referenser inte uppfattas som aktuella. Till exempel refereras att ResPlus pris bör anges som ett normalpris i en gemensam databas. ResPlus priset, med den affärslogik som finns, är inte aktuellt att använda som ett normalpris då priset kan vara både högre eller lägre än det pris en aktör anger i sina egna försäljningskanaler.

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -02- 25
Dnr. LS 2015-0341

Promemorians huvudsakliga innehåll

Näringsdepartementet initierade i maj 2014 en intern utredning under ledning av Åsa Vagland i syfte att undersöka om det bör bli obligatoriskt för kollektivtrafikföretag att tillhandahålla data som gör det möjligt att bygga system för information, bokning och biljettförsäljning av kollektivtrafikresor. Bakgrunden var att det ur ett resenärsperspektiv är viktigt vid kollektivtrafikresor att på ett enkelt sätt få en överskådlig bild av resealternativ, kunna jämföra tider och priser samt kunna boka och köpa biljetter för hela resan, även när den omfattar flera sträckor och/eller flera aktörers trafik. I uppdraget ingick också att uppmärksamma rätten för återförsäljare inom och utom Sverige att sälja operatörernas utbud i biljettsamverkan. Utredaren skulle också överväga om Linkon AB eller andra funktioner eller resurser inom SJ AB eller dess dotterbolag borde särskiljas för att säkerställa konkurrensneutrala förhållanden. Avseende Linkon AB skulle särskilt hanteringen av internationella biljetter beaktas. Uppdraget skulle redovisas senast den 1 oktober 2014. Till sekreterare i utredningen utsågs Christina Kvarnström, programledare på Vinnova. Till utredningen knöts inledningsvis ämnessakkunniga Ann-Kristin Olsson, som sedermera ersattes av kanslirådet Elisabet Holm, båda från Näringsdepartementets rättssekretariat. Utredaren har under utredningstiden genomfört två arbetsmöten med bransch-företrädare samt träffat ett stort antal representanter från kollektivtrafikbranschen i syfte att diskutera problembild och möjliga lösningar. Branschens arbete, genom X2AB:s biljett- och betalprojekt, har beaktats. Ett studiebesök till Storbritannien genomfördes för att tillvarata erfarenheter om landets informations- och biljettsystem inom kollektivtrafiken. Uppdraget redovisades den 1 oktober 2014 och bereddes under hösten i Regeringskansliet.

Promemorian innehåller faktaavsnitt om bland annat betallösningar, biljettsystem och trafikinformation samt några begrepp om data och format inklusive öppna data. I promemorian redovisas också försäljnings- och distributionssystemet Petra och dess ägare Linkon AB.

Slutligen lämnas förslag samt redogörs för ett antal iakttagelsers som framkommit under utredningsarbetet. Dessa redovisas nedan.

Förslag och bedömningar

I promemorian föreslås att lagen (2010:1065) om kollektivtrafik ändras så att kollektivtrafikföretag ska lämna och tillgängliggöra information i andra format och på annat sätt än i dag. Utredningen bedömer också att den information som ska lämnas bör utökas så att fler uppgifter om trafiken bör lämnas och att tillförlitligheten och kvaliteten ska vara åtminstone likvärdig med den kvalitet som kollektivtrafikföretagen har i sina egna system. En gemensam portal bedöms lämpligt för enkel åtkomst av den information som görs tillgänglig som öppna data (där öppna data som begrepp används i en vid bemärkelse).

Förslaget och bedömningarna kan sammanfattas på följande sätt:

- Ett kollektivtrafikföretags information om dess trafik ska lämnas och göras tillgänglig i alla befintliga format och språkversioner samt i ett öppet och maskinläsbart format tillsammans med tillhörande metadata. Informationen ska göras tillgänglig omedelbart och i originalform.
- Informationen bör omfatta uppgifter om tidtabeller, resevillkor, realtid och vissa priser.
- Tillförlitligheten och kvaliteten på den information som kollektivtrafikföretagen har att lämna och göra tillgänglig bör åtminstone vara likvärdig den som finns i kollektivtrafikföretagens egna reseplanerare eller system.
- En gemensam portal för enkel åtkomst till den information som kollektivtrafikföretagen har att lämna och tillgängliggöra bör användas eller inrättas.

Utmaningar och iakttagelser

Under utredningstiden har ett antal utmaningar identifierats i fråga om informations-, biljett- och betalmöjligheter i kollektivtrafiken. Den första utmaningen är att kollektivtrafiken i Sverige är ett regionalt ansvar i form av regionala kollektivtrafikmyndigheter som styrs politiskt av landsting och kommuner. Den andra utmaningen är att SJ AB är en så stark aktör på kollektivtrafikmarknaden och dessutom äger delar av Linkon och därmed även delar av försäljnings- och distributionssystemet Petra. Den tredje utmaningen ligger i att utvecklingen går mer och mer mot ett ökat krav på registrering vilket kan vara ett problem ur ett integritetsperspektiv.

Ett antal iakttagelser har framkommit under utredningen. Det gäller bland annat informationen om tillgängliga resalternativ på reseplanerare och i försäljningskanaler, information till resenärer i stört läge, möjligheterna att betala med kredit- och betalkort, förutsättningarna att sälja och läsa varandras biljetter maskinellt och behovet av att ta fram ett ramverk för nationell standard samt ansvaret för realtidsdata. Det gäller också krav och önskemål från personer med funktionsnedsättning när det gäller informations-, boknings- och biljettförsäljning, förutsättningar för SMS-biljetter och bemötande vid biljettkontroller. Möjligheter för resenärer med sämre ekonomi och för utländska resenärer att resa kollektivt diskuteras. Dessutom behandlas möjligheter för digitala ombud och återförsäljare av kollektivtrafikbiljetter och de nya möjligheter som finns med moderna kollektivtrafikbiljetter. Transportstyrelsens roll i marknadsövervakning och tillsyn diskuteras också.

Iakttagelser i punktform:

- Varudeklaration på reseplanerare, försäljningskanaler och hos återförsäljare
- Information i stört läge
- Möjligheterna att betala med kredit- och betalkort i anslutning till resan
- Möjlighet att sälja varandras biljetter
- Möjlighet att läsa varandras biljetter maskinellt

- Ett ramverk för nationell standard och ansvar för realtidsdata behöver tas fram
- Krav och önskemål från personer med funktionsnedsättning på informations-, boknings- och biljett-försäljning
- SMS-biljetter och kreditprövning
- Bemötande vid biljettkontroller
- Möjligheter för medborgare med sämre ekonomi att resa kollektivt
- Utländska resenärers möjligheter att resa kollektivt
- Digitala ombud och återförsäljare av kollektivtrafikbiljetter
- Moderna kollektivtrafikbiljetter ger nya möjligheter att sälja biljetter
- Samarbetet inom X2AB:s biljett- och betalprojekt är värdefullt
- Transportstyrelsens roll i marknadsövervakning och tillsyn av kollektivtrafiken

Stockholms läns landsting

Trafiknämnden

PROTOKOLLSUTDRAG

Nr 5/2014

Sammanträdesdatum
2015-04-14

Datum för justering: 2015-04-14
Datum för anslag: 2015-04-15

Kristoffer Tamsons (M)
Nanna Wikholm (S)

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -04- 14
Dnr LS 2015-0341

---

§ 64

Yttrande över departementspromemorian Res lätt med biljett, Ds 2015:11
(TN 2015-0504)

I ärendet förelåg tjänsteutlåtande 2015-03-30 från förvaltningschefen.

I ärendet yttrade sig Nanna Wikholm (S) och Rickard Wall (SD).

BESLUT

Trafiknämnden beslöt

att överlämna detta tjänsteutlåtande jämte förslag till yttrande till landstingsstyrelsens förvaltning; samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Vid protokollet

Ingela Svanberg Ohlsson

Exp.
Landstingstyrelsens förvaltning
Registraturen TF

Strategisk utveckling

Handläggare
Jens Plambeck
08-686 1651
Jens.plambeck@sll.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-03-30
Version

Trafiknämnden
2015-04-14, punkt 11

Ärende/Dok. id.
TN 2015-0504

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Yttrande över departementspromemorian Res lätt med biljett, Ds 2015:11

Ärendebeskrivning

Trafiknämnden har beretts tillfälle att yttra sig över en remiss från Näringsdepartementet, ställd till Stockholms läns landsting, avseende departementspromemorian Res lätt med biljett, Ds 2015:11.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande den 30 mars 2015
Förslag till yttrande, TN 2015-0504

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta

att överlämna detta tjänsteutlåtande jämte förslag till yttrande till landstingsstyrelsens förvaltning

att förklara paragrafen omedelbart justerad

Förvaltningens förslag och motivering

Under våren 2014, med slutförande under hösten genomfördes en utredning av Näringsdepartementet med syfte att bland annat utreda om det ska bli obligatoriskt för kollektivtrafikföretag att tillhandahålla data som gör det möjligt att bygga system för information, bokning och försäljning av biljetter för kollektivt resande. I uppdraget ingick även att se över rätten för återförsäljare att sälja operatörens utbud i biljettsamverkan.

Bakgrunden till uppdraget var att det ur resenärssynpunkt är viktigt att kunna jämföra tider och priser samt kunna boka och köpa biljetter för hela resan.

Näringsdepartementet har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att lämna yttrande på departementspromemorian Res lätt med biljett, Ds 2015:11. Trafikförvaltningen föreslår att till landstingstyrelsens förvaltning överlämna bifogat förslag till yttrande, TN 2015-0504, som förslag på remissvar.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet
Inga konsekvenser att redovisa.

Sociala konsekvenser
Inga konsekvenser att redovisa.

Konsekvenser för miljön
Det är inte relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Riskbedömning
Inga konsekvenser att redovisa.

Anders Lindström
Förvaltningschef

Jens Plambeck
Chef Strategisk utveckling

Strategisk utveckling
Affärsutveckling

YTTRANDE
2015-03-30
Version 1.0

Ärende/Dok. id.
TN 2015-0504

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Handläggare
Mats Ellman
08-686 15 97
mats.ellman@sll.se

Yttrande över departementspromemorian Res lätt med biljett, Ds 2015:11

Skrivelsen och lämnade förslag omfattar all typ av kollektivtrafik, kommersiell som subventionerad som från den operatör som har en enstaka buss/linje till de stora aktörerna exempelvis SL, Västtrafik, Skånetrafiken, Flygbussarna. Differentieringen mellan de olika aktörerna samt dess uppdrag är utmanande när det grundläggande syftet är att det ur ett resenärsperspektiv kunna på ett enkelt sätt få en överskådlig bild av resealternativ, kunna jämföra tider och priser samt kunna boka och köpa biljetter för hela resan, även när den omfattar flera sträckor och/eller flera aktörers trafik. Utmaningen ligger främst i de olika förutsättningar som respektive aktör har samt de olika förväntningar som resenären har för resa med en aktör eller sträcka.

Utredningen tar ingen eller alltför liten hänsyn till de variationer av behov och förutsättningar som uppstår beroende på om en resenär ska göra en bokad eller obokad kollektivtrafikresa.

För att få effekt av föreslagen lagförändring är det trafikförvaltningens uppfattning att alla aktörer, utifrån aktuella förutsättningar, ges möjlighet att leva upp till skyldigheten att exempelvis leverera data. När det inte är lämpligt att fastställa tydliga kriterier utifrån olika aktörers förutsättningar bör kriterier fastställas om och när en aktör ska undantas förväntan att leverera data. I skrivelsen föreslås att data ska levereras om det är möjligt. En sådan text ger stora möjligheter att undkomma lagen, vilket antas medföra att lagtexten inte ges den förväntade effekten.

Utredningen och förslag till ny lag menar att det är rimligt att en liten omfattning av kollektivtrafik ska innebära mindre krav. En sådan skrivning gör det svårt att avgöra om det är kollektivtrafikföretaget, totalt sett, som ska ha en liten omfattning av kollektivtrafik eller om det avses att exempelvis en linje med lite trafik och eller antal resande som ska avgöra som att det är liten omfattning av kollektivtrafiken.

För att nå skrivelsens ambitioner med att ge resenären en överskådlig bild av aktuella resealternativ och kunna jämföra tider och priser samt boka och köpa biljetter för hela resan oaktat antal delresor och aktörer, är det avgörande med en fortsatt aktiv samverkan i branschen.

Idag skiljer sig till exempel affärsregler och resevillkor kraftigt åt. I många fall, som utredningen nämner, fastställs dessa av politiska organ eller i det fall det är kommersiella bolag, av dess styrelser. Vidare är regional samverkan många gånger mer aktuell och uppskattad av resenären hänsyn tagen till de resandeströmmar och resenärernas behov av att kunna köpa sin upplevelse av en sömlös resa, jämfört en nationell resa. Vid en nationell resa kan det antas att det är förväntat och mer acceptabelt att biljettutformningar som reseregler varierar mellan trafikslag och regioner.

I skrivelsens delar är det oklart i vilken omfattning som förändringarna avser, exempelvis ska regionala kollektivtrafikmyndigheter ha en gemensam standard av bland annat resevillkor, varudeklaration, nivå av trafikinformation samt omfattningen av kommersiella aktörer. Vidare konstateras i denna remisshantering att det finns belysta frågor där referenser inte uppfattas som aktuella. Till exempel refereras att ResPlus pris bör anges som ett normalpris i en gemensam databas. ResPlus priset, med den affärslogik som finns, är inte aktuellt att använda som ett normalpris då priset kan vara högre som lägre än det pris en aktör anger i sina egna försäljningskanaler.